

ISBN 87-90021-88-6

10 år med PIU – ti eksempler på god praksis
april 2003

Udgivet af Cirius

Fiolstræde 44, 1171 København K,
tlf: 3395 7000, fax: 3395 7001,
piu@ciriusmail.dk, www.ciriusonline.dk

Publikationen er skrevet af

Lars Møller Bentsen, Pia Hegner,
Philip Sønderberg og Martin Winther.

Grafisk tilrettelægning: Frank C. Mortensen

DTP: Trio Design ApS

Tryk: Anton M. Jensen A/S

Fotos:

David Trood (Omslag)

Ole Christiansen (Side 10)

Jan Djenner (Side 17)

Sisse Jarner (Side 20)

Henrik Sørensen (Side 25)

Jørgen Schytte (Side 28)

Bo Jarner (Side 36)

PIU-ordningen giver økonomisk tilskud til elever og virksomheder i forbindelse med praktik-ophold i udlandet. Ordningen finansieres af Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER). Cirius varetager informationsopgaver vedrørende PIU-ordningen.

10 år med PIU – hvad nu?

Fra at være et middel til at forkorte praktikpladskøen i Danmark har PIU-ordningen over 10 år udviklet sig til at være et væsentligt bidrag til internationalisering af erhvervsuddannelserne. Ordningen er åben for alle elever, men i praksis er muligheden for at komme på praktik i udlandet meget afhængig af hvilken erhvervsskole eleven går på, hvilket fag der er tale om, eller hvilken virksomhed eleven har indgået uddannelsesaftale med. Ambitionen må være at PIU bliver et reelt tilbud til alle elever som har lyst og evner til det, men hvad skal der til for at udvide brugen af ordningen?

PIU-ordningen har fejret sit 10-års jubilæum i 2002, og Cirius har valgt at udgive denne publikation for at sætte fokus på erfaringer fra de første 10 år med PIU, som et middel til at revitalisere ordningen og tilskynde til nytænkning om den praktiske organisering af PIU-arbejdet. Publikationen indeholder en række konkrete eksempler på hvorledes skoler og virksomheder arbejder med PIU, og hvilke muligheder og barrierer de ser for ordningens videre udvikling.

PIU-ordningen er unik for Danmark og misundes i andre lande, fordi den principielt giver alle elever i erhvervsuddannelse (inklusiv social- og sundhedsuddannelse, landbrugsuddannelse og pædagogisk grunduddannelse) mulighed for at komme i praktik i udlandet som en integreret del af deres danske uddannelse. For den enkelte elev der har benyttet PIU-ordningen, betyder det som regel en oplevelse for livet som får stor betydning både for uddannelsesforløbet og for senere karrierevalg.

Selvom ordningen er åben for alle elever, og der i princippet ikke er noget loft over hvor mange der kan komme af sted med økonomisk tilskud fra AER, er antallet af brugere fortsat moderat og ligger nogenlunde stabilt på 1000 elever om året. Heraf er 75% elever der tager af sted uden dansk uddannelsesaftale, og 25% elever der udstationeres fra deres danske praktikvirksomhed. 1000 unge på praktikophold i udlandet svarer til mindre end 1,5 % af de elever der er i gang med en erhvervsuddannelse, så der er fortsat et stort potentiale for at udvide brugen af ordningen.

I skoleåret 2001-2002 var op mod 80% af PIU-eleverne fra områderne Hotel & Restaurant og Handel & Kontor. De øvrige fordelte sig på 36 forskellige uddannelser – med ganske få fra hver. Over halvdelen af de grundlæggende erhvervsuddannelser sender ikke en eneste elev til udlandet med PIU-støtte, så også hvad angår faglig bredde er der et stort potentiale for udvidet brug af ordningen.

Praktik i udlandet er en strategisk satsning

For både skoler og arbejdsgivere kan PIU udgøre en strategisk satsning på at tiltrække velkvalificerede unge til uddannelserne. Flere af de aktører der arbejder regelmæssigt med PIU, har det internationale aspekt som en formuleret del af deres mål og virke.

Mange skoler arbejder i dag med forskellige internationaliseringsaktiviteter inden for EU-programmerne og andre økonomiske tilskudsordninger, herunder også PIU. For skolerne kan arbejdet med PIU medvirke til opbygningen af et aktivt kontaktnet i udlandet der kan bruges i mange andre sammenhænge, bl.a. lærerudveksling eller besøg hos en udenlandsk arbejdsgiver i forbindelse med studieture for elevgrupper. Netværket danner samtidig grundlag for at udvide det internationale samarbejde med andre aktiviteter.

Flere af skolerne i denne publikation fremhæver at de tilbyder PIU til deres elever for at højne erhvervsuddannelsens status og dermed rekruttere flere initiativrige og internationalt orienterede unge.

Internationalt orienterede arbejdsgivere kan også se en åbenlys fordel i at anvende PIU-ordningen i deres elevuddannelse. Dels for at rekruttere nye elever, dels for at få medarbejdere i virksomheden med internationale erfaringer. Udstationering af elever kan vække interessen for en international karriere, hvilket kan være sværere når medarbejdere er ældre og har andre bindinger og forpligtelser.

Ordningen er dog ikke generelt velkendt i arbejdsgiverkredse, og Cirius er løbende i gang med at informere om mulighederne. I dette arbejde er det værdifuldt at viderebringe erfaringer fra arbejdsgivere med positive oplevelser af PIU-ordningen som en ubureaukratisk ordning der i vidt omfang holder arbejdsgiveren økonomisk skadesløs ved udstationering af elever.

Om eksemplerne

Publikationen indeholder 10 eksempler på skoler og virksomheder som aktivt bruger og arbejder med praktik i udlandet. Eksemplerne er udvalgt bredt i den forstand at de både omfatter handelsskoler, tekniske skoler og social- og sundhedsskoler, og både skoler som arbejder med PIU på egen hånd og i samarbejde med andre skoler. Tilsvarende indeholder publikationen eksempler på både offentlige og private arbejdsgivers brug af ordningen.

Eksemplerne er på ingen måde repræsentative, men udvalgt for at illustrere hvordan skoler og virksomheder som aktivt og bevidst arbejder med praktik i udlandet, løser opgaven med succes. Samtidig viser de forskellige måder at organisere og gennemføre arbejdet på. Blandt skolerne er en række af de største og mest aktive på feltet. Det er samtidig skoler som har arbejdet med PIU i mange år, og som har medarbejdere med stor erfaring i at organisere og tilrettelægge ophold for egne, og i flere tilfælde også for andre skolers elever.

Publikationen viser således på mange måder god praksis - praksis som andre kan lære og lade sig inspirere af og erfaringer som kan videregives. Samtidig illustrerer den nogle af de vanskeligheder og barrierer der er for at fastholde og udvide PIU-aktiviteten, herunder spørgsmålet om hvordan arbejdet organiseres, og hvilke former for samarbejde der kan etableres mellem skoler indbyrdes, og mellem skoler og virksomheder.

Hvad kan vi lære af eksemplerne?

Hvordan PIU-arbejdet tilrettelægges og prioriteres, afhænger af mange forskellige faktorer, herunder skolens eller virksomhedens internationale ambitioner, samarbejdsrelationer, både skolerne imellem og mellem skoler og virksomheder, fagenes internationale orientering og traditioner, hvor mange elever der har lyst og evner til at tage på praktik i udlandet, samt ikke mindst at der findes medarbejdere der har lyst og energi til at arbejde aktivt med PIU.

Eksemplerne viser en stor mangfoldighed. Hvad der fungerer godt inden for et fag på et sted, er ikke nødvendigvis den rigtige model for et andet fag eller på en anden skole, men betragter man eksemplerne på god praksis i denne publikation, er der nogle gennemgående erfaringer med PIU-ordningen.

Arbejdet med PIU-ordningen kræver ledelsesmæssig opbakning og allokering af tid og andre ressourcer.

Det kan lyde indlysende, men erfaringen viser at det ofte er her det halter. Hvis praktik i udlandet skal blive en succes, så kræver det at ledelsen for skolen eller virksomheden finder det umagen værd og vil afsætte ressourcer til arbejdet med ordningen på den ene eller den anden måde. Ressourcer og opbakning er en forudsætning for at de ildsjæle som typisk er de drivende kræfter, kan fastholde deres interesse og engagement.

Det er et gennemgående træk ved eksemplerne at praktik i udlandet er et prioriteret område, og at satsningen på det internationale smitter af i organisationen. Prioritering af PIU indebærer ikke nødvendigvis at man som skole eller virksomhed vælger selv at kaste sig over opgaverne der er forbundet med at organisere praktik i udlandet. Det kan også betyde at man indgår i et samarbejde med en arbejdsdeling hvor andre står for det praktiske med at arrangere praktikopholdene mod betaling. Det indebærer imidlertid at man udover at afsætte ressourcer til de samarbejdspartnere som tilrettelægger opholdene, også sørger for at markedsføre ordningen overfor eleverne, så det bliver et reelt og velkendt tilbud.

Der skal være en vis grad af kontinuitet og volumen i PIU-aktiviteterne hvis arbejdet med ordningen skal gøres effektivt.

Alle aktører der aktivt arbejder med PIU, får skabt sig et netværk af udenlandske praktikpladser som skal plejes og vedligeholdes. Det sker ved at holde praktikpladserne "varme" og regelmæssigt sende elever til de udenlandske praktikværter. I nogle tilfælde aflægges besøg mens eleverne er der, for at fastholde kontakten på det personlige plan.

Inden for enkelte fagområder er der etableret formaliseret samarbejde og en

10 år med PIU

arbejdsdeling mellem skoler for at effektivisere ressourceanvendelsen og opnå nogle stordriftsfordele i arbejdet. De to konsortiemodeller hvor nogle skoler organiserer PIU-ophold for elever fra andre skoler mod betaling, illustrerer denne model, og mange skoler ville næppe kunne tilbyde deres elever praktikophold i udlandet i samme omfang hvis ikke dette samarbejde omkring PIU var blevet etableret.

Andre skoler har valgt at køre PIU på egen hånd og i mindre skala, og som det ses af disse eksempler at det også sagtens kan lade sig gøre hvis blot der sikres kontinuitet og afsættes ressourcer til arbejdet. Det der kan være vanskeligere hos mindre aktører, er at sikre at der er balance mellem efterspørgslen efter praktikpladser i udlandet og det antal pladser der løbende skal besættes.

Der er flere mulige modeller for organisering af PIU-arbejdet.

Ser man på eksemplerne, tegner der sig to overordnede former for organisering af PIU-arbejdet – dels det formaliserede samarbejde i en konsortiemodel, dels en mere individuel model hvor skoler eller virksomheder arbejder med PIU hver for sig.

I virkeligheden er billedet mere nuanceret. Langt de fleste skoler som tilrettelægger PIU på egen hånd, indgår i eller er interesserede i forskellige former for samarbejde, blandt andet hjælper de ofte virksomheder med udstationeringer og er i dialog med andre skoler omkring praktik i udlandet. Dialogen kan dreje sig om opsøgende arbejde, bytte af pladser eller elever og udveksling af erfaring om forberedelse af elever. Samarbejdet kan antage mange former med forskellige grader af formalisering.

Forskellige modeller har forskellige fordele. Konsortiemodellen har den fordel at den sikrer et stort volumen, et stort udbud af praktikpladser og en mulighed for at effektivisere arbejdet mere end hvad der normalt er muligt på en enkelt skole.

Omvendt giver den ikke de skoler som alene leverer elever til ordningen, mulighed for at indhøste erfaringer og drage nytte af de internationale kontakter som skabes gennem det praktiske arbejde med PIU.

Hvad nu?

Fælles for de ti eksempler i denne publikation er at arbejdet med PIU-ordningen er sat i system, og at der er skabt nogle rammer for arbejdet. Eksemplerne viser aktører som har arbejdet med ordningen gennem en længere periode, og som bruger den som en del af en strategi for at tiltrække og fastholde elever og tilbyde dem international erfaring. Som det fremhæves af flere PIU-koordinatorer, så er ordningen et unikt rekrutteringsparameter der højner erhvervsuddannelsernes profil i forhold til de rent skolebaserede ungdomsuddannelser, fordi eleverne får mulighed for ægte arbejds- og livserfaring fra et andet land som en integreret del af uddannelsen.

Eksemplerne demonstrerer at aktører som regelmæssigt sender elever på

praktik i udlandet, opbygger rutine, ekspertise og et netværk der gør det muligt at effektivisere og professionalisere arbejdet. Hvor nogle opfatter det at skaffe udenlandske praktikpladser som en stor barriere, så oplever disse aktører ofte at der er pladser som det umiddelbart kan være svært at besætte. Det skyldes at en god kontakt ofte leder til flere kontakter i samme område; de gode erfaringer med danske elever breder sig som ringe i vandet

Selvom der nogle steder arbejdes ihærdigt på at udbrede PIU-ordningen, så er aktiviteten i høj grad koncentreret inden for få fagområder. Når dominansen er så markant, er der selvfølgelig nogle grunde til det. For det første har arbejdet med PIU været godt organiseret på disse fagområder, for det andet er der nogle særlige forhold omkring disse uddannelser som virker fremmede for interessen for praktik i udlandet. På Handels- og kontorområdet har mange elever gymnasial baggrund og er godt rustede fagligt og sprogligt til udlandsophold, og der er også et stort antal elever at tage af. Hvad angår hotel- og restaurantfagene, er de kendetegnet af et internationalt miljø, og der er en tradition for at arbejde og dygtiggøre sig i udlandet. Derudover tiltrækker begge uddannelsesområder nok elever der generelt er mere internationalt orienterede.

Men eksemplerne viser at hvis der er engagerede PIU-koordinatører, lærere, virksomhedsfolk, faglige organisationer og andre der formår at motivere elever og virksomheder, og der er opbakning på skolerne, så er der potentiale for at udvide PIU-ordningen og igangsætte udenlandske praktikophold inden for en bredere vifte af fag – også på store områder som jern og metal og i byggefagene. I mange tilfælde forbliver det dog enkeltstående og begrænsede aktiviteter, så måske er der brug for nye rammer og samarbejdsformer?

Hvordan kan vi udbrede disse eksempler på god praksis til skoler, virksomheder og fag som ikke, eller kun meget sporadisk, bruger ordningen i dag?

Det umiddelbare svar på dette er samarbejde. For skoler og fag er der åbenlyse fordele i at indgå i en form for samarbejde med andre om at løse opgaven. Et samarbejde der sikrer at erfaringer, viden, kontakter og engagement som allerede eksisterer, bliver brugt og bidrager til at ressourcerne anvendes bedst muligt.

For nogle kan den bedste løsning være at indgå i et formelt samarbejde i et konsortium hvor opgaven med PIU varetages af andre. Der eksisterer i dag 2 større konsortier, men der kunne etableres formelt samarbejde om PIU på andre fagområder hvis der er interesse for det.

Samarbejde kan også fungere i en mere løs form ved at erfarne PIU-koordinatører mod betaling hjælper mindre erfarne i gang, eller at en skole laver op-søgende arbejde på vegne af en anden skole, når de nu alligevel er i udlandet, mod en fælles dækning af omkostningerne.

Det kan også bestå i at skoler hjælper virksomheder der vil i gang med at udstationere elever, eller i fælles branchemæssige initiativer hvor skoler og faglige udvalg sammen gør en indsats for at skubbe ordningen i gang.

Samarbejdet kan naturligvis også blot være erfaringsudveksling og "lån" af andre skolers ubesatte praktikpladser på ad-hoc basis.

De forskellige måder at organisere praktik i udlandet på har forskellige fordele, og det er næppe muligt at anbefale en bestemt model, men samarbejde om opgaven vil afgjort kunne hjælpe flere skoler og virksomheder i gang og give en bedre udnyttelse af ressourcerne.

Cirius vil gerne sige tak til følgende personer for deres bidrag til beskrivelserne af PIU-arbejdet:

- Tine Westergaard Jensen, HR Assistent i Arla Foods
- Christian Beck, studievejleder på Hotel- og Restaurantskolen i København
- Laurids Jürgensen, leder af PIU-sekretariatet på Silkeborg Handelsskole
- Inge-Lise Andersen, souschef på Social- og Sundhedsskolen i Ribe Amt
- Anna-Marie Knudsen, udstationeringsmedarbejder hos Bluetel
- Pia Thorst, overassistent i Aalborg Kommune og
Peter Sønderby, driftschef i Aalborg Zoo.
- Per Thomsen, PIU-konsulent på EUC Syd
- Birthe Lorenzen, PIU-koordinator, og
Hans Becker-Larsen, faglærer på Skovskolen
- Ole Jacoby, LOP-chef på Aarhus tekniske Skole
- Marie Stouby, projektleder på Århus Købmandsskole

Arla Foods

Udstationering er en helt naturlig sag for Arla

Arla Foods har et udstationeringscenter der tager sig af alt det praktiske i forbindelse med at sende medarbejdere og elever til udlandet. Virksomheden bruger tilbuddet om praktik i udlandet til at rekruttere og fastholde elever.

Arla-koncernen er efter fusionen med MD Foods Danmarks største aftager af mejeristelever. Koncernen ansætter 85% af en årgang elever, hvilket svarer til omkring 60 elever. Skoleuddannelsen foregår på Dalum Tekniske Skole der er landsskole for mejerister, og Arla har et omfattende samarbejde med skolen om praktikophold i udlandet.

Arla sender både elever og færdiguddannede på praktik- og arbejdsophold i udlandet. Arla har mejerier mange steder i og uden for Europa, bl.a. i Sverige og England. Praktikophold i udlandet er et af de tilbud koncernen bruger for at rekruttere og fastholde elever.

Arbejdet med udstationering af elever og medarbejdere varetages af udstationeringscentret hvor der er ansat personale der svarer til 2 fuldtidsstillinger. Arbejdet med praktik i udlandet udgør kun en meget beskedent del af centrets arbejde. Langt størstedelen drejer sig om udstationering af andre medarbejdergrupper.

Arla sender for øjeblikket 3-5 elever af sted om året på ophold der varer 4-10 måneder.

Information og vejledning

Alle mejeristelever informeres allerede på grundforløbet om mulighederne for at komme i praktik i udlandet via en pjece der er produceret af Arla og Dalum Tekniske Skole. Eleverne kan indhente yderligere oplysninger via faglærerne samt på skolens hjemmeside. Elever hos Arla der har vist interesse for et udenlandsk praktikophold, modtager et brev der fortæller om mulighederne og forpligtelserne og giver grundig information om de praktiske omstændigheder ved et udenlandsk praktikophold. Desuden indeholder brevet et ansøgningsskema som eleven kan indsende til udstationeringscentret.

Tilmelding og forberedelse af PIU-ophold

Tilmelding til et udenlandsk praktikophold sker enten til uddannelseskoordinatoren på Dalum Tekniske Skole, til forvalteren på mejeriet hvor eleven er i praktik, eller til udstationeringscentret i Arla. Uanset hvor eleven henvender sig, vil

koordinatoren eller forvalteren blive bedt om at vurdere om eleven fagligt og personligt vil kunne gennemføre og få udbytte af et udenlandsk praktikophold. Eleven skal også udfylde et informations- og oplysningsskema. Udstationeringscentret gennemfører interviews hvis der er tvivl om elevernes faglige eller personlige modenhed.

Udstationeringscentret hjælper de egnede elever med praktiske forhold; dels at finde pladsen på det udenlandske mejeri, og dels spørgsmål om transport og social sikring. Eleven får en generel information om skatteforhold ved praktikophold i udlandet fra Arla, men skal selv sørge for at afklare skattemæssige forhold med hjemkommunen samt tegne en fritids- og ulykkesforsikring.

De danske elever sørger sammen med det udenlandske mejeri for at skaffe en bolig. Det sker typisk gennem boligannoncer i udenlandske lokalaviser. I nogle tilfælde afløser eleverne hinanden på det udenlandske praktiksted og overtager hinandens bolig.

Langt størstedelen af de danske læresteder kan se værdien af et ophold i udlandet og har derfor intet imod at undvære eleven i en periode.

Hvor tager eleverne hen?

Eleverne har mulighed for at komme i praktik på Arla-mejerier i England og Sverige. Hidtil har England været mest efterspurgt; i 2003 sender Arla 4 elever til

engelske mejerier. Det potentielle antal praktiksteder i Sverige er dog større end i England, og Arla arbejder for at flere danske elever tager på praktikophold også i Sverige.

Det opsøgende arbejde

Praktikpladser på udenlandske mejerier er hovedsageligt kommet til veje ved at danskere ansat på udenlandske mejerier har skabt muligheder for danske elever. I England er der ikke den samme tradition for at uddanne mejerister som i Danmark, og udbyttet for de engelske mejerier var derfor ikke åbenlyst for ledelserne de pågældende steder, men information fra de danske ansatte om danske elevers kvalifikationer banede vejen for de første elever på praktikophold. I begyndelsen var kun et enkelt engelsk mejeri interesseret, men nu er der 6 engelske mejerier der er potentielle værter for danske elever. Det er erfaringerne med elevernes faglige dygtighed, og mejeriernes udbytte af dem, der har gjort at det nu er attraktivt for et større antal mejerier at tage danske elever i praktik.

Hvis elever fra Arla ønsker at komme til lande hvor koncernen ikke har mejerier, kan Dalum Tekniske Skole formidle en plads fordi der er indgået en aftale om at skolen hjælper elever til lande hvor Arla ikke har mulighed for det. Det er dog et fåtal af eleverne der benytter sig af dette tilbud.

Under og efter det udenlandske praktikophold

De danske elever møder deres nye kolleger allerede ved ankomsten til praktiklandet hvor de afhentes i lufthaven eller på togstationen af en ansat ved mejeriet. Ofte er eleven indkvarteret hos en ansat ved mejeriet de første par dage indtil der bliver fundet en selvstændig bolig. Boligen betales sædvanligvis af det udenlandske mejeri. Hvis ikke dette er tilfældet, yder Arla i Danmark et tilskud.

En ansat på det udenlandske praktiksted er ansvarlig for den danske elevs praktikophold, herunder også at sørge for kvaliteten og alsidigheden i oplæringen.

Udstationeringscentret er i kontakt med eleverne undervejs. Efter udlandsopholdet får eleverne et evalueringsskema som skal indsendes til udstationeringscentret. Desværre er det ikke alle elever som afleverer det. Det udfyldte skema sendes til det udenlandske praktiksted, og fungerer som ramme for en diskussion af eventuelle kritikpunkter.

Udvikling af PIU-ordningen

Det er et højt prioriteret område hos Arla at få flere elever i praktik i udlandet. Samarbejdet med Dalum Tekniske Skole er en af måderne at gøre det på. For øjeblikket overstiger antallet af pladser det antal elever der er interesseret i et praktikophold i udlandet. På trods af det forsøger Arla at udvide antallet af mejerier i Sverige og England der kan og vil modtage danske elever. Dette sker gradvist, og hovedsageligt ved at ledelsen på mejerier uden danske elever bliver overbevist om fordelene via de gode eksempler fra mejerier der har danske elever.

Hotel- og Restaurantskolen

Adventure - en konsortiemodel

I 1996 startede Hotel- og Restaurantskolen i København et samarbejde med andre danske erhvervsskoler inden for hotel- og restaurationssektoren. Konsortiet omfatter i dag, foruden Hotel- og Restaurantskolen, Aalborg tekniske Skole, Industri- og Håndværkerskolen i Nykøbing Falster, Selandia i Slagelse og EUC-Vest i Esbjerg. Økonomien og ansvarsfordelingen mellem skolerne i konsortiet er fastlagt i en kontrakt.

I 1990 begyndte Hotel- og Restaurantskolen i København at sende elever til udlandet. Da der var flere og flere der ønskede at tage deres praktik i udlandet, oprettede skolen i 1991 en mindre enhed til formidling af udlandsophold. Da lovgivningen om praktik i udlandet for danske elever og lærlinge fremkom i 1992, blev hele organiseringen sat i system både praktisk og økonomisk.

Hotel- og Restaurantskolen har de seneste år tilrettelagt op imod 300 PIU-ophold om året. Hovedparten af eleverne stammer fra Hotel- og Restaurantskolen, mens omkring 25% kommer fra en af de 4 øvrige skoler som indgår i konsortiet der kalder sig *Adventure*.

Information og vejledning

To fuldtids- og en deltidsmedarbejder tager sig af alle PIU-relaterede opgaver på Hotel- og Restaurantskolen hvor Adventure fysisk er placeret. Adventure tager sig af elevforberedelse, ansøgning om støtte, social sikring, kontraktmæssige forhold, og giver eleverne vejledning og støtte før, under og efter opholdet. Ved akutte problemer kan eleverne få fat på en ansvarlig person døgnet rundt. Endvidere besøges næsten alle elever på deres udenlandske praktiksted for at sikre at alt er i orden. Endelig holdes der møder med eleverne både før og efter deres ophold.

På de tekniske skoler der er med i konsortiet, er der desuden en kontaktperson der bistår med noget af vejledningen og som samtidig medvirker til at vurdere hvorvidt elever der ønsker at komme på praktik i udlandet, er egnede.

Tilmelding til PIU-ophold

Det konkrete forløb starter med at eleven på sin skole afleverer en ansøgning og et CV på engelsk eller på praktiklandets sprog. I samråd med eleven beslutter Adventure hvilke praktikvirksomheder elevens ansøgning skal sendes til. Der findes herefter et praktiksted der vil beskæftige eleven i den ønskede periode. Der er løbende tæt telefonisk kontakt mellem Adventure og eleven.

Hotel- og Restaurantskolen

Adventure arrangerer tre forskellige former for udlands- og praktikophold:

1. Prøvepraktikophold i 4-5 uger i forbindelse med internationale moduler på grundforløbet. Opholdene er ulønnede, til gengæld får eleven kost og logi og kan medbringe sin SU.
2. Skoleudsendelse. Eleven kommer i praktik i udlandet uden en dansk uddannelsesaftale, typisk i 6-12 måneder, hvor eleven aflønnes efter det pågældende lands lønniveau.
3. Udstationering. Eleven udstationeres i en periode i en udenlandsk virksomhed af sin danske virksomhed. Her er eleven sikret den danske elevløn.

Ved alle tre former for praktik i udlandet er det Hotel- og Restaurantskolen der varetager det praktiske og administrative arbejde.

Hvor tager eleverne hen ?

Stort set alle de elever der sendes til udlandet, er kokke-, tjener- og receptionistelever. Dog kommer også enkelte cater- og smørrebrødselever af sted. Fordelingen inden for fagene er omtrent 60% kokke, 35% receptionister og 5% tjenere.

De engelsktalende lande er de mest populære, især England og Irland. Herefter kommer Italien og Frankrig. Herudover er eleverne spredt i de øvrige PIU-lande. Det eneste land der ikke har modtaget elever, er Finland.

Det er primært piger der deltager (ca. 75%). Gennemsnitsalderen er 20-21 år.

Det opsøgende arbejde

I gennem de sidste 13 år har Adventure etableret et omfangsrigt netværk til hoteller og restauranter i hele Europa. Skolen i København forsøger løbende at ajourføre og udbygge dette netværk ved at besøge de enkelte steder i udlandet og samtidig opsøge nye steder der kunne have interesse i at modtage danske elever.

Hotel- og Restaurantskolen lægger et stort arbejde i at opsøge nye praktiksteder. Rent praktisk foregår det ved at bruge Michelin-guiden eller internettet. Ofte vil eleverne gerne til helt specifikke steder, og så forsøger Adventure altid at finde et praktiksted det pågældende sted.

Samtidig henvender mange udenlandske arbejdsgivere sig af egen drift fordi de gerne vil have danske elever efter anbefaling fra andre arbejdsgivere.

Udvælgelsen af praktiksteder til eleverne sker enten på baggrund af specifikke elevønsker som man forsøger at efterkomme, eller ved at elever vælger mellem allerede kendte praktiksteder.

Der er skriftlige aftaler med alle praktiksteder, hvilket er et krav for at opnå

- Man lærer meget ved at tilpasse sig en dagligdag i et helt andet land. Man lærer andre måder at tænke på, og at det ikke er så farligt at kaste sig ud i nye ting, og det er jo vigtigt i dag hvor teknologien på arbejdspladserne forandrer sig så hurtigt. Jeg vil absolut anbefale et praktikophold i udlandet til andre elever.

Morten Risom, klejnsmed, var 3 måneder i Skotland.

Hotel- og Restaurantskolen

økonomisk støtte fra AER. Godkendelsen af praktikstederne sker ved at elev og praktiksted udfylder et skema som det faglige udvalg bruger til at godkende praktikstedet. Adventure har af udvalget fået ansvaret for at praktikstederne lever op til kravene.

Kontakten til praktikstederne vedligeholdes løbende via e-mail og telefonisk kontakt samt ved besøg.

Forberedelse af eleverne

Eleverne på de involverede skoler informeres om mulighederne i PIU-ordningen mens de er i gang med deres grundforløb. Hotel- og Restaurantskolen står for at informere eleverne ved møder på de enkelte skoler, som de deltagende skoler arrangerer. De enkelte skoler står endvidere for en førstehånds visitering af eleverne i forhold til alder og modenhed. Eleverne skal være 18 år, og de skal være i stand til at fungere på egen hånd på en udenlandsk arbejdsplads. Hvis det skønnes nødvendigt, indhentes der vurderinger fra danske læremestre eller undervisere angående elevernes faglige niveau.

En anden form for forberedelse sker gennem deltagelse i de internationale 20-ugers moduler som udbydes i grundforløbet på Hotel- og Restaurantskolen. De internationale moduler er en af de centrale årsager til at Hotel- og Restaurantskolen har haft så stor succes med at få elever i praktik i udlandet. Disse klasser tiltrækker elever der typisk har en gymnasial baggrund, og som ofte har været ude at rejse efter eksamen. Eleverne er derfor ofte mere modne og rejselystne end eleverne på de andre grundforløb. De internationale moduler udbydes to gange om året, og der starter ca 150 elever i august og 100 i januar. Til sammenligning starter der i alt ca 1200 elever om året på samtlige af Hotel- og Restaurantskolens grundforløb. Som led i de internationale moduler tager ca 50 elever på et 5 ugers prøvepraktikophold hos en udenlandsk arbejdsgiver. I det internationale modul indgår der sproglig forberedelse på engelsk, tysk, fransk og spansk.

Ud af de i alt 300 elever på PIU-ophold hvert år inden for hotel- og restaurationsbranchen, stammer ca 75% fra disse internationale moduler. Det er således tydeligt at internationale moduler har en meget klar motivationsskabende effekt i forhold til længerevarende udlandspraktik på hovedforløbet.

Økonomi

Udover at modtage økonomisk støtte til opsøgende arbejde fra AER modtager Hotel- og Restaurantskolen årligt 50.000 kr fra arbejdsgiversammenslutningen HORESTA for at formidle arbejde i udlandet for faglærte fra hele Danmark. De resterende udgifter til PIU-arbejdet betales af skolerne i konsortiet ud fra en fordelingsnøgle baseret på antallet af årselever på linien " fra jord til bord" .

Silkeborg Handelsskole

PIU-Sekretariatet i Silkeborg – et konsortium

PIU-sekretariatet på Silkeborg Handelsskole tilrettelægger praktikophold i udlandet på vegne af cirka 40 handelsskoler i Danmark. Skolerne tilmelder sig ordningen og betaler et årligt kontingent til PIU-sekretariatet for dets arbejde. Størrelsen af kontingentet varierer fra omkring 8.000 kr til 45.000 kr pr år afhængigt af antallet af afgangsklasser på de tilmeldte skoler.

Arbejdet følger en fast model hvor eleverne tegner praktikaftale med en udenlandsk virksomhed i et år, og nogle elever vælger så at fortsætte og tage hele den praktiske uddannelse i udlandet. Sekretariatet har på årsbasis 180-200 elever i praktik i udlandet, heraf tager omkring 40 elever hele praktikuddannelsen ude.

Det er meget varierende hvor mange elever der tilmelder ordningen fra de forskellige skoler. Dette afspejler skolens størrelse, og også i høj grad forskelle i hvor mange ressourcer den enkelte skole bruger på markedsføring af ordningen. Nogle skoler gør meget ud af sælge PIU til eleverne og har elever med hvert år, andre bruger ordningen sporadisk eller næsten ikke.

Sekretariatet har 4 medarbejdere i Silkeborg som varetager opgaven med at tilrettelægge PIU-opholdene på vegne af de tilmeldte skoler. Desuden er der en fast medarbejder i Tyskland der varetager arbejdet med at finde praktikpladser og holde kontakten til de tyske virksomheder.

Information og vejledning

Arbejdet med at markedsføre PIU varetages dels af sekretariatet, dels af de tilknyttede handelsskoler. Sekretariatet holder hvert år møde med PIU-koordinatorerne på skolerne og briefer om ordningen og de aktuelle muligheder for praktikophold. Det er så op til de enkelte skoler at informere eleverne. Det sker typisk i august måned i afgangsklasserne på HHX og HG. PIU-koordinatorerne på de enkelte skoler har indledende samtaler med eleverne, og sammen med sproglærere og vejledere hjælper de med at vurdere hvem der har de faglige og personlige forudsætninger for at få udbytte af et praktikophold i udlandet. De udvalgte elever indsender derefter en ansøgning til sekretariatet hvor de skriver hvilket land de gerne vil til, og inden for hvilke brancher.

Tilmelding til PIU-ophold

Alle elever som tilmelder sig ordningen, indkaldes til samtale på sekretariatet i

Silkeborg Handelsskole

Silkeborg, hvor deres ønsker og forventninger til praktikopholdet bliver drøftet og deres sprogkundskaber vurderet, og hvor de får information og vejledning om vilkårene i udlandet, krav til jobansøgninger og CV og procedurer i forbindelse med jobsamtaler i udlandet osv. Elevernes ønsker matches herefter med de praktikpladser der er til rådighed. Sekretariatet arrangerer ansættelsesrejser hvor eleverne kommer til samtale hos flere udenlandske virksomheder. Hver virksomhed i udlandet får typisk tilbudt 3 elever til hver af de pladser de har til rådighed. Udover medarbejdere fra sekretariatet deltager også lærere eller vejledere fra de skoler som eleverne kommer fra, således at de kan få et første-håndsindtryk af de udenlandske praktikvirksomheder og virksomhedskulturen, og så de bedre kan vejlede fremtidige elever.

En del af de elever der melder sig i efteråret, falder fra inden de endelige praktikaftaler indgås, til gengæld kommer der til stadighed nye elever til i løbet af skoleåret, og de sidste aftaler falder typisk først på plads kort før sommerferien, så der arrangeres løbende jobsamtaler i Tyskland og UK for eleverne.

Økonomiske betingelser

Alle elever der ønsker at komme på praktikophold i udlandet, indbetaler et gebyr til sekretariatet – for praktikophold i Tyskland betales 2.000 kr og for ophold i UK 3.000 kr pr elev. Beløbet refunderes hvis eleven ikke får en praktikplads.

Elever der udsendes til Tyskland i maksimalt et år, kan forblive under danske regler for social sikring via en såkaldt § 17 aftale. Dette indebærer at de tyske virksomheder sparer de obligatoriske tyske bidrag til social sikring på 20% af lønnen. I stedet betaler arbejdsgiverne dansk ATP-bidrag som er væsentligt mindre. De tyske praktikvirksomheder betaler sekretariatet cirka 2.500 kr for at tilrettelægge praktikopholdene og for at slippe for papirarbejdet med at administrere § 17 aftalen, herunder indbetaling af ATP.

Elevlønnen i udlandet varierer noget – mindstelønnen i Tyskland ligger på cirka 5.000 kr om måneden efter skat. I UK er niveauet nogenlunde det samme. For de elever

som har den laveste løn, disponerer sekretariatet over nogle legatmidler. Mere end 30 elever modtager hvert år et legat på 10.000 kr.

Hvor kommer eleverne hen?

Størstedelen af eleverne kommer i praktik i Tyskland. De øvrige kommer i praktik i UK, hvortil sekretariatet årligt sender omkring 25 elever.

Efterspørgslen efter praktikpladser i UK er generelt betydeligt større end se-

- Jeg får en oplevelse for livet samtidig med at jeg får løn så jeg ikke skal tænke på hvordan jeg mon skal skaffe penge. Desuden så lærer man klart også at stå på egne ben på en helt anden måde. Jobbet afveksler meget så jeg ikke hele tiden sidder på kontoret. Det er sådan jeg altid har drømt om det skal være. Jeg er med til udstillinger, arrangementer af anden art, møder ude af huset, konferencer, og jeg kunne blive ved.

Martin, kontorelev,
var i praktik hos BMW i Tyskland i et år.

Silkeborg Handelsskole

ekretariatet har mulighed for at efterkomme. Til de 25 pladser i UK har sekretariatet i 2002 haft omkring 70 interesserede elever. Til gengæld har alle elever der har ønsket at få praktikplads i Tyskland, kunnet få det.

Langt de fleste af de elever som sekretariatet sender på praktikophold i udlandet, har HHX-baggrund, hvilket blandt andet skyldes deres bedre sprogkundskaber. Der sendes nogle få elever med HG-baggrund i praktik i detailhandelsvirksomheder i Tyskland, men i øjeblikket ingen til UK.

Sekretariatet har undersøgt mulighederne for at sende elever til Spanien og Frankrig, men dels er der få elever der har tilstrækkelige sprogkundskaber i spansk og fransk, dels har det vist sig vanskeligt at arrangere opholdene, så indtil videre vil man fortsat satse på Tyskland og UK.

Det opsøgende arbejde

Tilstedeværelsen af en fast medarbejder i Tyskland betyder at sekretariatet gennem årene har opbygget et stort netværk af praktikvirksomheder som løbende modtager danske elever år efter år. Denne kontinuitet gør at mange af de tyske praktikvirksomheder har et godt kendskab til danske elever og deres uddannelsesbaggrund og ved hvad de kan. Derudover skal de danske elever - modsat tyske elever - ikke på skole hver uge, og de er derfor i nogle tilfælde lettere at sætte til at løse selvstændige opgaver i virksomhederne. Alt i alt er det derfor muligt at skaffe de nødvendige praktikpladser i Tyskland, og ofte kan det endda være vanskeligt at få alle pladser besat. De fleste elever i Tyskland får praktikplads i München-området og i andre større tyske byer som Berlin, Hamborg, Stuttgart og Nürnberg.

Silkeborg Handelsskole

Arbejdet med at finde praktikpladser i UK varetages af en medarbejder fra sekretariatet i Silkeborg. Nogle af praktikpladserne har tidligere været brugt til handelsakademielever, andre er tilvejebragt via kontakter til danske virksomheder med filialer og datterselskaber i UK eller gennem direkte opsøgende virksomhed. I enkelte tilfælde lykkes det at skaffe praktikpladser i UK via datterselskaber til tyske virksomheder. Det der gør det vanskeligt at udvide antallet af praktikpladser i UK, er blandt andet at der ikke er samme tradition for at ansætte elever på uddannelseskontrakt med løn, som det kendes fra DK og Tyskland. Det kræver derfor flere ressourcer at finde nye virksomheder der vil binde an med at ansætte elever i et helt år, ikke mindst i London som er et af de mest efterspurgte steder. Erfaringen fra UK er at de virksomheder som har haft danske elever, generelt er meget tilfredse med dem og gerne tager danske elever igen.

Under og efter det udenlandske praktikophold

For at sikre en god start på praktikopholdene arrangeres informationsmøder i udlandet for de nye elever, typisk et par uger efter de er startet. Dels for at afklare forskellige praktiske forhold, dels for at give eleverne mulighed for at møde andre elever der er i praktik i det samme område. Møderne afholdes i de forskellige tyske byer samt i London, og udover de nye elever deltager også elever der har forlænget deres i praktik i udlandet, og derfor kender lokalområdet godt og kan hjælpe med råd om fritidsaktiviteter og andre praktiske spørgsmål.

Derudover har eleverne løbende mulighed for at kontakte sekretariatet og få råd og hjælp hvis der er væsentlige problemer de ikke selv kan løse.

Kontakt til danske virksomheder

Elever med udlandserfaring er attraktive for virksomheder, og sekretariatet får en del henvendelser fra danske virksomheder som er interesserede i at ansætte dem. Sekretariatet bistår med at formidle restlæreaftaler til eleverne mens de er i udlandet.

Udvikling af PIU-ordningen

Sekretariatet har ikke på nuværende tidspunkt assisteret danske virksomheder med at arrangere udstationeringer, men mener at der er et potentiale for at udvide PIU-ordningen på dette område, idet sekretariatet har fået en række henvendelser fra kommuner og private virksomheder. Desuden ser man også betydelige muligheder for at øge antallet af PIU-elever i UK hvis man kan skaffe praktikpladser nok. Endelig er der fortsat gode muligheder for at øge antallet af elever i Tyskland, men det kræver en øget markedsføringsindsats på skolerne.

Sekretariatet vil gerne gøre en større indsats for at udvide ordningen, men med de ressourcer der er til rådighed, har det ikke været muligt at sætte ind på disse områder. En fast bevilling til denne indsats ville hjælpe.

Plejehjem og hjemmepleje i Europa

PIU-arbejdet er velforankret på Social- og Sundhedsskolen i Ribe Amt. Mulighederne for praktikophold i udlandet indgår i amtets målsætning inden for social- og sundhedsuddannelserne. Social- og Sundhedsskolen i Ribe Amt har arbejdet med PIU-ordningen siden 1999.

Indtil nu har 24 elever været på praktik i udlandet, og aktiviteten er stigende.

De fleste PIU-aktiviteter udspringer fra tidligere samarbejde med udenlandske skoler i Comenius- og Leonardo-programmerne. Modsat erhvervsuddannelserne, hvor flertallet af eleverne er på PIU-ophold uden dansk uddannelsesaftale, benytter man på SoSu-området udelukkende udstationeringer fra de amtslige og kommunale arbejdspladser. Alle elever der optages på SoSu-uddannelserne, er garanteret praktikplads, så de udenlandske ophold indgår altid som led i en dansk uddannelsesaftale.

Der er to personer på skolen som er involveret i PIU-arbejdet, souschefen og en studievejleder. Begge tager sig af kontakten til eleverne og de udenlandske skoler, mens souschefen tager sig af papirarbejdet. Begge bruger ca 5-10% af deres tid på PIU-relateret arbejde.

Information og rekruttering

Når et hold elever starter på social- og sundhedsassistentuddannelsen, bliver de introduceret til muligheden for at komme på praktik i udlandet. Alle interesserede inviteres til et møde hvor mulighederne beskrives mere detaljeret, herunder praktiske forhold, hvilke lande skolen samarbejder med, og hvilke typer af praktikpladser der er tale om.

Tilmelding til PIU-ophold

Elever der ønsker at komme af sted, skal skrive en ansøgning med oplysninger om deres nuværende praktikplads, hvorfor de vil af sted, hvad de forventer af den udenlandske praktik, samt hvor de gerne vil hen.

Når skolen har modtaget en ansøgning, og eleven skønnes egnet, tager skolen kontakt til elevens arbejdsgiver samt elevens danske praktiksted i den pågældende periode. Skolen har kvartalsvise møder med alle uddannelsesansvarlige fra kommunernes og amtets praktiksteder, sygehusene, psykiatriske institutioner mv, så der er en tæt kontakt til arbejdsgiverne, og der opleves

Social- og Sundhedsskolen i Ribe Amt

ingen modvillighed når det gælder at undvære eleverne mens de er på praktik i udlandet.

Indtil videre er alle elever kommet ud i forbindelse med deres kommunale praktikperiode. Dette skyldes at eleverne, af hensyn til uddannelseskravene, ikke ønsker at tage ud mens de er i den somatiske eller psykiatriske praktikdel.

Næsten alle ansøgere kommer på praktik i udlandet, og kun få bliver afvist fordi de af forskellig grunde ikke vurderes som egnede, fx på grund af manglende modenhed eller selvstændighed.

Indtil videre har det kun været social- og sundhedsassistentelever der har været udstationeret. Social- og sundhedshjælperelever har ikke fået tilbuddet om at komme i praktik i udlandet, dels fordi deres danske arbejdsgivere, kommunerne, ikke kan undvære dem, og dels fordi social- og sundhedshjælperuddannelsen er kortere og mere komprimeret.

Det er primært to aldersgrupper der tager på praktik i udlandet: 1) Unge på omkring 25 år der endnu ikke har etableret sig med familier, samt 2) voksne i fyrrerne som har større børn.

Forberedelse af eleverne

Frem til udstationeringen holdes der en række møder med eleverne hvor de bliver bedt om at undersøge forhold som social sikring, arrangere deres egen rejse samt kontakte den udenlandske arbejdsgiver.

Social- og Sundhedsskolen i Ribe Amt

Indtil videre bliver der ikke gjort så meget ud af at forberede eleverne på de kulturelle forskelle. Skolen er imidlertid i gang med et udviklingsprojekt om kvalitetssikring af udvekslinger, og heri indgår bl.a. den kulturelle forberedelse, så den del af forberedelsen skulle gerne blive udviklet i nær fremtid.

Det opsøgende arbejde

Skolens PIU-aktivitet bygger på et samarbejde med skoler i blandt andet Skotland, Finland, Sverige og Norge. Eksempelvis blev kontakten i Skotland skabt i 1999 da nogle lærere fra skolen var på studietur og besøgte Lauder College i Dunfirmline. Omvendt blev kontakten til den norske skole etableret da studievejlederen fra en skole i Bergen ringede til skolen i Esbjerg fordi de gerne ville på studiebesøg til Danmark.

Disse kontakter har ledt videre til et samarbejde i regi af Comenius og Leonardo, og PIU-udstationeringerne bygger videre på dette skolesamarbejde. SoSu-skolen i Esbjerg startede PIU-aktiviteter i oktober 1999, og de første elever blev udstationeret marts 2000 på arbejdspladser i nærheden af Lauder College i Skotland.

Tilsvarende bliver der i dag også udstationeret elever til Tyskland og Holland på baggrund af tidligere samarbejde i Comenius- eller Leonardo-projekter.

Det er de udenlandske samarbejdsskoler som varetager det meste af arbejdet med kontakt og koordinering med de udenlandske praktiksteder og koordineringen med den danske skole. Det er også den udenlandske skole der finder boliger til de danske elever. Omvendt hjælper den danske skole med at finde praktiksteder og bolig til udenlandske elever som skal i praktik i Danmark via Leonardo-programmet.

Hvor tager eleverne hen?

Indtil videre har der været udstationeret 24 social- og sundhedsassistenter i Skotland, Norge, Sverige, Finland, Holland og Tyskland. Alle udstationeringer har en varighed på 4 uger og foregår i den periode hvor eleven er i gang med sin praktik i en dansk kommune. I alle lande samarbejder Social- og Sundhedsskolen i Ribe Amt med en lokal skole.

På hver af de udenlandske skoler har de danske elever en fast kontaktperson som de kan henvende sig til under deres udstationering. Endvidere er der udpeget en kontaktperson på selve praktikstedet. I løbet af praktikken mødes alle tre parter på skolen 1-2 gange for at snakke om forløbet.

Finansiering

De ressourcer skolen afsætter, finansieres udelukkende af skolen selv.

Eleverne modtager normal dansk elevløn under udlandsopholdet og får endvidere dækket rejseudgifterne. Der er ikke deltagerbetaling.

Lønnen til eleverne betales fuldt ud af de danske arbejdsgivere – der er ikke tradition for at udenlandske arbejdsgivere betaler løn til elever inden for social- og sundhedsuddannelserne, og de danske arbejdsgiveres refusion fra AER beregnes med udgangspunkt i generelle elevsatser i det pågældende land.

De danske arbejdsgivere modtager typisk 1.000-2.000 kr i lønrefusion per elev fra AER. Udstationeringerne indebærer således at de danske arbejdsgivere betaler en betydelig del af lønudgiften.

Bluetel

Salgsassistenter i praktik i Tyskland

De danske butikselever er eftertragtede i Tyskland hvor butiksbestyrelsen ofte er en tidligere dansk elev.

Bluetel er en danskejet kæde med egne og partnerejede forretninger der sælger og udfører service på mobiltelefoner og tilbehør. Kæden har over 40 forretninger i Danmark, 200 i Tyskland og et mindre antal butikker i Schweiz, Italien og Litauen.

Hvert år ansætter kæden 5-6 elever der uddannes til salgsassistenter. Halvdelen af disse elever udstationeres til forretninger i Tyskland.

Bluetel har anvendt praktikophold i udlandet for eleverne siden 1997 og har absolut i sinde at fortsætte denne praksis fordi det giver eleverne nogle kvalifikationer både de og Bluetel nyder godt af. Mange af de elever der har været på praktikophold i udlandet, avancerer hurtigt og bliver efter endt uddannelse butiksbestyrere enten i Tyskland eller i Danmark, og de er også efterspurgt til tilsvarende job i branchen.

Det praktiske arbejde i forbindelse med udstationeringerne varetages af en udstationeringsmedarbejder på Bluetels danske hovedkontor i Herning. Resourceforbruget til det praktiske arbejde i forbindelse med udstationeringerne er minimalt. Da Bluetel begyndte at udstationere elever, blev der brugt væsentligt flere ressourcer. Der er ikke afsat særlige ressourcer til arbejdet med PIU-ordningen, og arbejdsopgaverne skal derfor passes ind i det øvrige arbejde i virksomheden.

Information og vejledning

Eleverne rekrutteres fra handelsskolerne fra HG og HHX. I forbindelse med ansættelsessamtalerne informeres eleverne om muligheden for at komme i praktik i udlandet. Det er frivilligt og sker efter elevernes eget ønske, men Bluetel prioriterer ansættelse af elever der ytrer ønske om at komme i praktik i udlandet.

Eleverne kan finde information om praktikophold i udlandet på Bluetels hjemmeside. Desuden får mange af eleverne viden om mulighederne ved at tale med hinanden, bl.a. når de er på skoleophold.

Tilmelding og forberedelse af PIU-ophold

Visitationen af eleverne sker ved jobinterview i Danmark der gennemføres af en elevansvarlig fra Tyskland som regelmæssigt er i Danmark. Enkelte elever tager på jobinterview til Tyskland med økonomisk støtte fra AER.

Eleverne involveres i den praktiske planlægning af det udenlandske praktikophold og får om nødvendigt hjælp af udstationeringsmedarbejderen på hovedkontoret.

Hvor tager eleverne hen?

3-4 elever om året udstationeres i Tyskland i hele elevtiden. De tyske arbejdsgivere betaler et beløb der svarer til den tyske elevløn, og Bluetel Danmark supplerer op til dansk elevløn. Lønforskellen mellem dansk og udenlandsk elevløn refunderes af AER.

Det opsøgende arbejde

De udenlandske praktikpladser udbydes ved at butiksbestyrere fra butikker i Tyskland henvender sig til Bluetel Danmark og beder om at få en elev. På grund af de danske elevers kvalifikationer er de eftertragtede af bestyrerne i de tyske butikker. Flere af bestyrerne i Tyskland er tidligere danske elever der selv blev udstationeret i deres elevtid, og de udspreder erfaringerne til de tyske bestyrere der ikke kender til ordningen.

En del af pladserne bliver genbrugt således at den ene danske elev afløser den anden. Der kommer stadig pladser til i nye butikker.

Under og efter det udenlandske praktikophold

Eleverne skal som udgangspunkt selv klare de praktiske ting i forbindelse med deres udenlandske praktikophold. Bluetel Danmark har som udstationerende myndighed uddannelsesansvaret og løser i samarbejde med den tyske praktikvært eventuelle spørgsmål omkring oplæringen. Det er dog sjældent at der opstår spørgsmål der ikke kan afklares på det enkelte tyske praktiksted, ligesom det er yderst få elever der har afbrudt et udenlandsk praktikophold i utide.

Eleverne er i kontakt med Bluetel Danmark når de er hjemme på skoleophold.

Udvikling af PIU-ordningen

Udbud og efterspørgsel efter praktikpladser balancerer. Praktikophold i udlandet bliver arrangeret efter elevernes eget ønske, og hvis ordningen skal udvides med praktikophold for flere elever, eller omfatte andre lande, sker det også efter elevernes ønsker. De fleste butikker der ønsker en elev, kan også få en.

- Det er en god uddannelsesplads. Men det er kæft, trit og retning. Man siger Hr. og De. Der er en respekt som man ikke oplever herhjemme – og man siger ikke mester imod. Det har været en rigtig god oplevelse, og på det menneskelige plan er jeg blevet voksen på en helt anden måde.

Jacob Nielsen, maskinarbejder, tilbragte hele sin praktiktid i Tyskland.

Aalborg Kommune

Har kun gode erfaringer med PIU

Praktik i udlandet er et tilbud til kommunens elever inden for kontoruddannelserne og et krav til dyrepassereleverne. Kommunens erfaring er at et praktikophold i udlandet giver nogle personlige kvalifikationer og øger elevernes forandringskompetence og fleksibilitet. De får også en større ansvarsfølelse og et andet syn på sig selv, og deres evne til at løse opgaver bliver bedre end før de tog på det udenlandske praktikophold.

Aalborg Kommune ansætter hvert år omkring 200 elever til en række uddannelser, heriblandt kontorfag og dyrepasser. Kommunen tilbyder praktikophold i udlandet til kontoreleverne, mens det er obligatorisk for dyrepassereleverne. I 2003 sender kommunen syv kontorelever på praktikophold i udenlandske venskabsbyer, og Aalborg Zoo sender to elever til europæiske zoologiske haver.

Kommunen har haft tilbuddet om praktikophold i udlandet siden 1996 og har kun haft gode erfaringer med det. Tidsforbruget til at organisere PIU svarer for kontorelevernes vedkommende til en kvart stilling på årsbasis, det varierer dog meget hen over året. Aalborg Zoo bruger langt mindre tid.

Information og vejledning

Aalborg Kommune bruger aktivt praktik i udlandet som et middel til at rekruttere kontor- og dyrepasserelever. Kommunen annoncerer muligheden i stillingsopslag til kontorelevpladser, og det diskuteres allerede ved ansættelsessamtalerne. Da praktik i udlandet indgår som en obligatorisk del af dyrepasserelevernes uddannelse, vurderes elevens egnethed allerede ved ansættelsen.

Kontoreleverne mødes i kommunens elevklub hvor de gode historier om udenlandske praktikophold spredes. De kontorelever der er interesserede i PIU, visiteres i kommunens organisations- og personaleafdeling uafhængigt af den enkelte forvaltning eleven er i på det pågældende tidspunkt. Både faglige og personlige egenskaber er vigtige elementer der vurderes i forbindelse med ønsket om et udlandsophold. Det er vigtigt at eleverne er holdspillere og kan indgå i forskellige personlige og faglige sammenhænge, samt at de er opsøgende og initiativrige.

Tilmelding og forberedelse af PIU-ophold

Kommunen spørger potentielle praktikværter om muligheden for at tage en elev i praktik. Hvis den udenlandske praktikvært accepterer, sker den videre kommunikation direkte mellem den danske elev og det udenlandske praktiksted. Her aftales bl.a. indkvartering, og der tages vide hensyn til den danske elevs personlige forhold og ønsker. De udenlandske praktikophold varer tre måneder.

Kommunen har tidligere tilbudt kontoreleverne sprogforberedelse, men det er ikke længere nødvendigt da eleverne mest tager til engelsktalende lande og har tilstrækkeligt sprogkundskab.

Kontoreleverne er hidtil blevet sendt ud to og to, men fra 2003 sendes eleverne ud enkeltvis. En af grundene er at kommunen ønsker at holde på de mange udenlandske praktikpladser, men ikke har elever nok. Praktikstederne skal løbende tilbydes elever for at fastholde kontakten og sikre kontinuiteten. Nogle elever ønsker at blive udstationeret sammen, og dette bliver imødekommet så vidt det er muligt.

Dyrepassereleverne forbereder selv alt det praktiske i forbindelse med det udenlandske praktikophold, herunder at tage den første kontakt med det udenlandske praktiksted og derefter følge op for at aftale de praktiske detaljer. Aalborg Zoo træder kun til hvis der opstår problemer i forberedelsesfasen. Praktikopholdenes varighed er på 2-3 måneder.

Hvor tager eleverne hen?

Kontoreleverne tager fortrinsvis til engelsktalende lande som Irland, Skotland og England. Nogle få elever tager til Østrig og Belgien. De udenlandske praktiksteder er kommunale forvaltninger som primært er skaffet gennem kommunens venskabsbyer. Der er endvidere mulighed for at komme i praktik i Bruxelles på Nordjyllands Amts kontor.

Aalborg, Vejle og Odense kommuner samarbejder om at dele erfaringer med udenlandske praktikophold. Kommunen har desuden et tæt samarbejde med den lokale handelsskole for at sikre at skoleophold og fagprøver så vidt muligt tilrettelægges så de ikke kommer på tværs af et udenlandsk praktikophold.

Dyrepassereleverne tager på praktikophold i zoologiske haver især i engelsktalende lande. Eleverne finder selv de udenlandske praktikpladser, blandt zoologiske haver som er med i et europæisk netværk (EAZA-netværket), og derfor garanterer praktikstedernes kvalitet. Hvis eleven har svært ved at finde en praktikplads, træder Aalborg Zoo til.

Det opsøgende arbejde

Den PIU-ansvarlige fra Aalborg Kommune holder kontakt til de udenlandske praktikværter via telefon, mail og personlige besøg. Praktikværter fra Irland, Skotland og England har også besøgt Aalborg Kommune. Det er meget givende for de danske og udenlandske praktikværter at stifte personligt bekendtskab med hinanden, se arbejdspladsen og få et indtryk af hvilke arbejdsopgaver der er tale om.

Der er ikke deciderede opsøgende aktiviteter for at skaffe pladser til dyrepasserelever, idet de udenlandske praktiksteder i de engelsktalende lande i høj grad genbruges.

Under og efter det udenlandske praktikophold

Indkvartering af kontoreleverne sker hos en værtsfamilie som findes af den udenlandske praktikvært. Et af kriterierne er at værtsfamilien har jævnaldrene unge der kan være med til at sikre det sociale indhold af det udenlandske praktikophold. Kommunen støtter eleverne økonomisk under udstationeringen og betaler for kost og logi.

Ansatte fra organisations- og personaleafdelingen holder via mail og telefon kontakt med kontoreleverne og kontaktpersonen på det udenlandske praktiksted.

Dyrepassereleverne holder kontakt til driftschefen i Aalborg Zoo undervejs i opholdet. Aalborg Zoo kender praktikstedernes faglige niveau via det stærke faglige samarbejde mellem de zoologiske haver, og besøger derfor sjældent eleverne, medmindre chancen byder sig på grund af et fagligt besøg.

Udbyttet af det udenlandske praktikophold er i vid udstrækning afhængigt af kontor- og dyrepasserelevernes egen indsats. Det er op til eleverne selv at få opfyldt de faglige og personlige krav til praktikopholdet. Dette sker i samarbejde med den udenlandske praktikvært, og det danske praktiksted involveres kun sjældent.

Udvikling af PIU-ordningen

Udbud og efterspørgsel af praktikpladser for kontorelever matcher hinanden, og Aalborg Kommune vil derfor ikke opdyrke nye praktikpladser. Kommunen kunne imidlertid godt tænke sig en fælles database eller et kontaktsted på nettet for de kommuner der er aktive med PIU, hvor der kunne udveksles gode erfaringer, historier og eventuelt også praktikpladser.

OmKOF, Områdeudvalget for Kontoruddannelser til den Offentlige Forvaltning, har udarbejdet et inspirationsmateriale til offentlige arbejdsgivere med 10 gode eksempler, herunder også Ålborg Kommune. Pjecen findes kun i elektronisk form på: www.uddannelsesnaevnet.dk//upload/Praktik-Isblade.pdf

EUC Syd

PIU styrker erhvervs- uddannelsernes profil

PIU ses som en virkelig god ordning for erhvervsuddannelserne der klart højner deres profil i forhold til andre ungdomsuddannelser, fx gymnasiet. Det er et tilbud til alle eud-elever, og man er derfor ikke afhængig af ansøgningsfrister, eller om der er penge nok til alle der søger. Derudover fremhæves det at ordningen er ubureaukratisk og nem at administrere.

EUC Syd består af fire geografisk adskilte afdelinger, Sønderborg, Aabenraa, Haderslev og Tønder. Især afdelingen i Sønderborg har været involveret i PIU siden ordningens spæde start i 1992, idet det første landsdækkende PIU-sekretariat var placeret her.

Skolen er generelt meget internationalt orienteret, både på grund af sin beliggenhed i det sønderjyske, og fordi den betjener de mange internationale virksomheder i området. Der er således en strategisk beslutning, nedfældet i skolens målsætning, om at fremme alle former for internationalisering, herunder også PIU, og skolen har en international afdeling.

PIU betyder en meromsætning for skolen idet mange elever nu gennemfører en uddannelse som de ellers ville være sprunget fra pga. mangel på en dansk praktikplads. Det betyder at skolen kan beholde dem som elever på de efterfølgende skoleophold.

EUC Syd fører ikke regnskab over hvor mange elever der sendes på praktik i udlandet, men anslår at det drejer sig om ca 100 elever om året, heraf udstationeres 30 elever fra Danfoss.

Organisering af PIU-arbejdet

Det overordnede princip er at så meget arbejde som muligt skal foregå på de enkelte afdelinger af skolen, men der er en central konsulent for PIU. Derudover varetager 2 medarbejdere, som en del af deres ordinære job, det administrative arbejde med udstationeringer og skoleudsendelser.

På hver afdeling findes der en international ansvarlig der aflønnes med et særligt funktionstillæg samt forbrugte timer. Disse personer er knyttet sammen

i en gruppe der regelmæssigt holder møder og holdes orienteret fra skolens internationale afdeling som den centrale PIU-konsulent er en del af.

EUC Syd har en kontrakt med Danfoss om at tage sig af udstationering af 30 lærlinge om året. Til denne opgave er en fast PIU-kordinator tilknyttet som også tilbyder at påtage sig det praktiske arbejde i forbindelse med udstationering for andre virksomheder.

Information og vejledning

Allerede når uddannelses- og erhvervsvejledere fra EUC Syd orienterer folkeskoleelever om skolens uddannelser, nævnes muligheden for praktik i udlandet.

På skolens grundforløb orienteres eleverne af deres kontaktlærer, og på skolens byggeafdeling er der endvidere et tilbud om et særligt 5-ugers internationalt forløb hvor det er muligt at prøve en kort praktikperiode i udlandet. Levnedsmiddelaftningen overvejer at tilbyde et lignende modul. De interne koordinators indkalder PIU-kordinatoren til orienteringsrunder efter konkret behov eller blot for at vække interesse for PIU.

Derudover omtales PIU på skolens hjemmeside. PIU-information tænkes desuden indarbejdet i den webbaserede Elevplan under såvel de offentlige sider som de individuelle sider.

Tilmelding og forberedelse af PIU-ophold

De interesserede elever findes ved samtaler med kontakt- og praktiklærerne, eller de henvender sig selv til kordinatoren. Alle interesserede elever bliver bedt

om at skrive en ansøgning med et CV hvori de begrundet hvorfor de gerne vil i praktik i udlandet. Det er erfaringen at kun de seriøse afleverer denne ansøgning, så øvelsen er at betragte som en art udskillelsesløb.

Det sker at en elev viser interesse for et praktikophold i udlandet, men at lærerne ikke anbefaler den pågældende. I disse tilfælde kommer tvivlen eleven til gode, idet der ved en personlig samtale med PIU-konsulenten træffes aftale om hvilke krav der skal opfyldes, før skolen vil hjælpe med det praktiske. Det understreges hermed for eleven at man også repræsenterer skolen når man sendes til en virksomhed i udlandet.

Næste skridt er en mundtlig og skriftlig forberedelsesfase hvor eleven selv skal undersøge flere ting om sit ophold i udlandet, bl.a. social sikring og øvrige forsikringer samt rejse. Målet er at selvstændiggøre eleverne ved at få dem til selv at tage ansvar for at ordne praktiske op-

gaver i forbindelse med opholdet i udlandet. Emner som kulturforskelle, hjemve og betydningen af en god fritid indgår også i forberedelsen.

At finde en bolig opleves ikke som et stort problem. Skolens princip er at der skal være en bolig til rådighed fra starten af opholdet, og det påtager de fleste udenlandske virksomheder sig at skaffe. I løbet af de første par uger er det som regel lykkedes eleverne at finde en mere permanent bolig.

Hvor tager eleverne hen – og hvor længe?

Der er blevet arbejdet internationalt helt tilbage fra 70'erne, så skolen råder over et kæmpemæssigt netværk, og langt de fleste ønsker fra eleverne kan imødekommes.

Størstedelen af eleverne tager dog til Tyskland, UK, Irland eller de nordiske lande, men der har også været elever fra EUC Syd i Frankrig, Italien, Grækenland, Schweiz, Østrig, Holland, Belgien og Spanien.

Det imødeses med spænding om der vil være efterspørgsel efter de nye EU-lande når PIU-ordningen udvides i takt med EU. Forventningen er at det i første omgang kun vil være store danske virksomheder der allerede er etableret på markedet i Østeuropa, der vil være interesserede.

PIU startede oprindeligt på levnedsmiddelområdet der også stadig fylder en del i det samlede antal, men i dag har PIU bredt sig til stort set alle skolens områder. Det nyeste område er IT-supporter, idet skolen har sendt de første til Irland. Det ventes at kunne blive et vækstområde.

Varigheden af opholdene i udlandet er fra 3 måneder og til hele praktiktiden. På levnedsmiddelområdet er det almindeligt at tage hele praktikuddannelsen i udlandet, mens det i mange af de nye fag der er blevet inddraget, er mere almindeligt med kortere ophold.

Det opsøgende arbejde

EUC Syd råder, som tidligere nævnt, over et enormt kontaktnet i udlandet skabt over lang tid. Disse kontakter er ofte personafhængige, og det er derfor

- Tre måneder er lang tid, og de første 14 dage var vi lidt alene, og det skulle overvindes. Men til sidst vil man slet ikke hjem igen.

Karsten Petersen og Jan Bergman, slagtere, var 3 måneder i Irland.

kotume at sørge for introduktion eller reference ved den første henvendelse om PIU-ophold.

Skolen er derudover medlem af en række formaliserede internationale netværk der også kan bruges som indgangsvinkel til PIU-kontakter. Et eksempel er en privat organisation i Østrig som normalt tager penge for sine ydelser. Her får EUC Syd "gratis service" betalt med lignende modydelser i Danmark.

PIU-konsulenten foretager derudover deciderede opsøgende ture i geografiske områder hvor skolen er interesseret i at opdyrke nye praktikpladser.

Det er vigtigt at pleje sine kontakter gennem regelmæssig kontakt. Erfaringen viser at en virksomhed hurtigt vænner sig til at have en dansk lærling, og pladsen skal derfor helst genbesættes så snart én lærling er færdig. Det lykkes ikke altid, men der udveksles pladser med andre skoler i stort omfang for at forhindre at en god kontakt "går kold".

I sammenhæng med det opsøgende arbejde på danske virksomheder har samtlige LOP-medarbejdere været på internt kursus om PIU-ordningen, så de er i stand til at informere om muligheden for at virksomheden sender en lærling til udlandet.

Under og efter det udenlandske praktikpladsophold

Alle elever er udstyret med et hotline-nummer som de kan ringe til i tilfælde af problemer. Dette anses som yderst vigtigt for at foregribe at et mindre problem måske udvikler sig til et spørgsmål om at opgive praktikpladsen og rejse hjem.

Elever der som de første er ude i en ny virksomhed, bliver særligt forberedt på hvad de skal gøre i tilfælde af problemer. Her skal de kunne regne med fuld opbakning fra PIU-konsulenten til at få ordnet spørgsmål om arbejdsforhold og -opgaver.

Efterhånden er der relativt få problemer når de unge er ude. Erfaringen har gjort både visiteringen og forberedelsen bedre, og en udstrakt brug af kendte virksomheder gør også at det er blevet nemmere at matche elev og virksomhed.

Ved hjemkomsten er alle elever til samtale, men der foregår ikke en systematisk skriftlig evaluering.

Udvikling af PIU-ordningen

EUC Syd er interesseret i at tilbyde sin mangeårige erfaring og ekspertise til en bredere kreds, især fordi der faktisk er overskud af praktikpladser i forhold til skolens egne behov. Der samarbejdes allerede nu uformelt med andre skoler. EUC Syd tilbyder derfor opstartskurser for skoler der gerne vil intensivere deres PIU-indsats.

EUC Syd mener at ordningen kunne udnyttes langt bedre ved etablering af nogle få landsdækkende centre, men der skal skabes et økonomisk holdbart fundament. En ordning med et fast tilskud per elev der sendes ud, kunne være en løsning, men det afhænger selvfølgelig af hvor stort et sådant tilskud ville være. EUC Syd vurderer at de i gennemsnit bruger 5.000 kr per elev der sendes.

Skovskolen

Praktik i de skotske skove

Skovskolen startede med PIU i 1994 og sender hvert år omkring 20 elever af sted til udlandet. Det er ganske mange i forhold til antallet af elever på uddannelsen. På skolen er holdningen at muligheden for praktikophold i udlandet er en vigtig del af uddannelsen, og man hjælper både elever og de arbejdsgivere der ønsker at benytte sig af ordningen, med det praktiske arbejde ved udenlandske praktikophold.

Skovskolen er den eneste skole i Danmark som uddanner skov- og landskabsfagteknikere. Der er 90 årselever på uddannelsen. Skolen har ikke elever på grundforløbet, men modtager elever til hovedforløbet fra andre tekniske skoler der udbyder det relevante grundforløb.

Der organiseres både udstationeringer og ophold for elever uden dansk uddannelsesaftale (skoleudsendelser), men da Skovskolen ofte først kommer i kontakt med eleverne når de har tegnet uddannelsesaftale i Danmark og er startet på hovedforløbet, udgør udstationeringer traditionelt langt den største del af PIU-aktiviteten. Skolen er dog for nylig begyndt at sende elever uden dansk uddannelsesaftale i praktik i Sverige.

Der er to personer involveret i arbejdet med PIU. Dels en PIU-koordinator som tager sig af de praktiske opgaver i forbindelse med praktikopholdene, herunder information til eleverne om ordningen, kontakt til danske og udenlandske arbejdsgivere, papirarbejde om social sikring mv. Dels en faglærer som rådgiver om det faglige.

Information og vejledning

Alle elever informeres om mulighederne for et udenlandsk praktikophold når de går på det første skoleophold på hovedforløbet. Der oplyses om rammerne og om de forskellige praktikpladser skolen har kontakter til, der vises en video om en elev der har været på praktikophold på Island, og elever der tidligere har prøvet PIU, fortæller om deres oplevelser, og det er klart den bedste form for markedsføring.

Skovskolen fortæller også elever på grundforløbet på andre tekniske skoler om muligheden for praktikophold i udlandet som led i den generelle markedsføring af uddannelsen til skov- og landskabsfagtekniker.

Derudover informeres om PIU på skolens hjemmeside hvor man også er begyndt at annoncere ledige praktikpladser i udlandet. Indtil videre kun pladser i Sydsverige, men ambitionen er at udbrede det til andre lande.

PIU-koordinatoren tager en individuel samtale med alle interesserede elever. Udvælgelse af elever til PIU-ophold sker blandt andet på baggrund af informationer fra faglærere og danske praktikværter. Der lægges stor vægt på at eleverne er modne og ansvarsbevidste og kan klare de forhold der tilbydes i udlandet. Det er ikke altid at der på de udenlandske praktiksteder er samme faciliteter som man er vant til hjemmefra - for eksempel en tør skurvogn til frokostpausen - så det skal eleverne være forberedt på.

Skolen føler et stort ansvar for at de udenlandske praktikværter får elever som de er tilfredse med, og at pladserne kan genbruges.

For at styrke informationsindsatsen planlægges det at udarbejde en mappe med beskrivelser og billeder af alle de udenlandske praktiksteder, samt råd og vink fra elever der tidligere har været på praktikstedet.

Forberedelse af ophold

Eleverne får hjælp med alt det praktiske i forbindelse med det udenlandske praktikophold, såsom bestilling af billetter og information om social sikring. Skolen har udarbejdet en huskeliste til eleverne og den danske arbejdsgiver med de opgaver der skal være i orden, før det udenlandske praktikophold finder sted. Foruden dette kan elever og arbejdsgivere løbende få hjælp og information om praktik i udlandet hvis der opstår behov for dette.

Hvor tager eleverne hen?

Eleverne tager fortrinsvis til Norden og til engelsktalende lande. De elever der bliver udstationeret af en dansk arbejdsgiver, er i gennemsnit i udlandet i tre måneder. De elever der er af sted på skoleudsendelse, tager for de flestes vedkommende alle praktikperioderne i udlandet.

Skoleudsendelserne er primært til den sydlige del af Sverige da skovbruget her minder meget om det danske, og eleverne derfor kan få erfaring med skovtyper og arbejdsmetoder som er nødvendige for den samlede praktikuddannelse.

Det opsøgende arbejde

De første praktikophold i udlandet kom i stand via kontakter til en skovsskole i Skotland. Skovskolen har gradvis opbygget et netværk af udenlandske praktikværter som eleverne bliver sendt ud til, og som genbruges år efter år. Mange af pladserne er fundet ved at skolen har kontaktet danskere der er blevet ansat hos udenlandske arbejdsgivere, og spurgt om muligheden for at der kom en dansk elev i praktik. Det sker også eleverne selv finder et udenlandsk praktiksted, eller at der etableres kontakter gennem danske arbejdsgivere. De ansatte på Skovskolen der arbejder med praktik i udlandet, besøger de fleste af praktikpladserne –

- At komme ud og se hvordan tingene bliver gjort i et andet land giver en masse. Det drejer sig både om at møde skotterne på den lokale pub, og at arbejde efter de regler som skotterne følger. Det modner en at være så langt væk hjemmefra. Man lærer at tage imod nye udfordringer og bide tænderne sammen, men man tager jo heller ikke ud for at det hele skal være som i Danmark.

Lisa Bach, skovbrugselev, var 3 måneder i Skotland.

i nogle tilfælde i samarbejde med repræsentanter fra det faglige udvalg. Skovskolen foretager også opsøgende arbejde på vegne af det faglige udvalg og kan trække på midler som udvalget kan få dækket hos AER.

Der er ikke afsat ressourcer specielt til arbejdet med PIU - det må klares i sammenhæng med medarbejdernes øvrige opgaver. Indsatsen med praktik i udlandet vurderes dog af alle, inklusive skolens ledelse, at give skolen og uddannelserne en god profil overfor nuværende og kommende elever og arbejdsgivere. Arbejdet kræver i perioder betragtelige ressourcer i form af arbejdskraft. Foruden arbejdstid bruger skolen hvert år penge på at støtte rejser til opsøgende arbejde.

Under og efter det udenlandske praktikophold

Skovskolen er i regelmæssig kontakt med eleverne på de udenlandske praktiksteder via e-mail. Det er normalt op til eleven sammen med den udenlandske praktikvært at løse de problemer der måtte opstå under opholdet. Dette klarer eleverne også i høj grad selv. Skovskolen sender sammen med huskelisten et evalueringsskema til opsamling af erfaringer fra de udenlandske praktikophold. Det er dog langt fra alle eleverne der sender skemaet tilbage, og skolen har derfor ikke noget fuldstændigt billede af hvordan opholdene har fungeret, men langt overvejende er oplevelserne positive, og de udenlandske arbejdsgivere er villige til at modtage elever igen.

Skolen har enkelte gange sendt flere elever sammen af sted på praktikophold i udlandet.

Udvikling af PIU-ordningen

Antallet af elever der ønsker at komme på praktikophold i udlandet, og antallet af pladser matcher i det store hele. Der er dog for øjeblikket et lille overskud af ledige praktikpladser i udlandet. Det skyldes at der er en lille nedgang i elever der bliver udstationeret af deres danske arbejdsgivere. Det vil ifølge skolens vurdering ikke være muligt at tiltrække væsentligt flere elever til et PIU-ophold på trods af en øget informationsindsats.

Aarhus tekniske Skole

PIU er integreret i lære- og praktikpladsformidlingen

Aarhus tekniske Skole har været engageret i PIU siden ordningens start og deltog i den arbejdsgruppe der var med til at formalisere praktikophold i udlandet som en del af de danske erhvervsuddannelser. Ansvar for PIU er naturligt placeret hos LOP-chefen fordi det ses som en integreret del af at sikre praktikpladser til skolens elever.

Det internationale arbejde, herunder praktik i udlandet, er generelt højt prioriteret. Det indgår i skolens målsætning, og både ledelse og ansatte bakker aktivt op om det. To medarbejdere varetager opgaven med PIU; praktikpladschefen koordinerer PIU-aktiviteten i samarbejde med en administrativ medarbejder.

Skolen hjælper hvert år omkring 40 elever på praktikophold i udlandet. Størstedelen er skoleudsendelser, men også virksomheder kan regne med hjælp til udstationeringer.

Information og vejledning

For at skærpe elevernes interesse for det internationale tilbydes der inden for udvalgte fagområder et 5-ugers internationalt modul for eleverne på grundforløbet. Modulet omfatter blandt andet et 2-ugers ophold i udlandet, fortrinsvis i praktik, hvor interesserede elever har mulighed for at prøve kræfter med deres fag hos en udenlandsk arbejdsgiver. Efter udlandsopholdene skal eleverne fortælle hvad de har fået ud af det fagligt og personligt, og de bliver orienteret om mulighederne for PIU-ophold på hovedforløbet. På årsplan deltager omkring 150 elever i et internationalt modul på grundforløbet, de fleste inden for hotel- og restaurantfagene, træfagene eller teknologi og kommunikation.

Der er udarbejdet informationsmateriale om PIU som er tilgængeligt på de forskellige afdelinger, og vejledere og kontaktlærere har til opgave at informere eleverne om muligheder for praktik i udlandet. Markedsføringen af PIU varierer fra den ene afdeling til den anden. Hvis der allerede har været elever af sted, er det lettere at sælge idéen, og nogle lærere brænder også mere for det end andre. Interessen for PIU blandt eleverne i forskellige afdelinger er derfor også varierende. Elever der har været på praktik i udlandet, bliver flittigt brugt til at fortælle andre elever om deres erfaringer.

Indsatsen med at informere om mulighederne for praktikophold i udlandet afpasses i nogen grad efter hvilke ledige praktikpladser skolen råder over og

gerne vil have besat, men PIU tilbydes inden for alle fagområder, og er der elever som er interesserede, gør skolen hvad der er muligt for at finde en relevant plads i udlandet.

Tilmelding og forberedelse af PIU-ophold

Praktikpladschefen gennemfører personlige samtaler med alle de elever der er interesserede i et udenlandsk praktikophold. Der lægges stor vægt på at få vurderet elevernes motivation, modenhed og faglige kompetencer inden beslutningen om udlandsopholdet træffes. Dette sker i samarbejde med faglærerne.

Når eleven er afklaret med hensyn til et udenlandsk praktikophold, hjælper skolen med praktiske og administrative forhold, herunder kontakt til praktikstedet, ansættelseskontrakt, løn og skatteforhold og forhåndsgodkendelse af praktikopholdet hos det faglige udvalg.

Praktikpladschefen matcher elever og praktiksteder i forhold til virksomhedernes og elevernes præferencer, og eleverne tager selv af sted til jobsamtaler.

Skolen hjælper desuden med at skaffe en bolig i det omfang det er nødvendigt. Inden for nogle uddannelser, eksempelvis på hotel- og restaurantområdet, stiller den udenlandske praktikvært som regel kost og logi til rådighed.

Hvor tager eleverne hen?

De fleste elever kommer i praktik i UK, Irland, Tyskland og de nordiske lande. Skolen har valgt at koncentrere indsatsen til disse lande, dels ud fra erfaringer med fagligt niveau i praktikuddannelsen, dels fordi eleverne for det meste kan begå sig sprogligt. De nordiske lande bliver fortrinsvis benyttet af de elever der ikke har tilstrækkelig kompetence på fremmedsprog. Der er desuden enkelte elever på praktikophold i Frankrig, Liechtenstein, Spanien og Italien.

De fleste eleverne kommer fra hotel- og restaurantfagene, træfagene, IT samt automekaniker. Elever på skoleudsendelser tager som minimum 6-12 måneder ude – op mod 40 % af eleverne vælger at fortsætte og tage hele deres praktikuddannelse i udlandet.

Det opsøgende arbejde

De fleste praktikpladser er skaffet gennem praktikpladschefens opsøgende arbejde i udlandet. Nogle af pladserne er kommet til veje ved planlagte indsatser hvor udvalgte virksomheder i et bestemt geografisk område er blevet besøgt efter forudgående aftale. I andre tilfælde er kontakter og muligheder opstået mere tilfældigt.

Samarbejde med skoler i andre lande er ligeledes med til at bane vej for praktikmuligheder i udlandet – eksempelvis ved at besøg hos en partnerskole kombineres med besøg hos lokale virksomheder. Skolen tilbyder også ophold i

- Jeg synes jeg har fået et stort udbytte af min praktiktid i Tyskland, en masse faglige udfordringer og jeg er blevet rigtig god til tysk. Jeg er faktisk lidt stolt over at jeg har kunnet klare mig selv så langt væk fra familie og venner.

Jascha Wejlgaard, tømrer,
tog hele sin praktiktid i Tyskland.

Aarhus tekniske Skole

udlandet der kombinerer sprogundervisning og opsøgende virksomhed for faglærere. Endelig sker det at elever som selv er i praktik i udlandet, hjælper med at skaffe nye kontakter og finde praktikpladser til andre elever i lokalområdet.

Det opsøgende arbejde er også rettet mod danske virksomheder. Eksempelvis bruges kontakter til lokale arbejdsgivere til at skaffe elever til ledige pladser i udenlandske virksomheder. Selvom arbejdsgiverne skal undvære deres elever i en periode, er erfaringen at når først de danske arbejdsgivere har prøvet at udstationere elever i udlandet, vender de ofte tilbage med ønsket om at fortsætte. I andre tilfælde er det virksomhederne selv der henvender sig til skolen og får hjælp til at finde en udenlandsk praktikplads til deres elev eller til praktiske forhold i forbindelse med udstationeringen.

Netværket af praktikpladser i udlandet bliver opretholdt ved regelmæssige besøg eller ved telefonisk og skriftlig kontakt. Det er meget vigtigt for skolen løbende at holde kontakten til de udenlandske arbejdsgivere, også i perioder hvor en praktikplads af den ene eller anden grund ikke er besat. Erfaringen er at samarbejdet er meget afhængigt af at pladserne genbesættes, og markedsføringen af PIU overfor eleverne er derfor også i vid udstrækning rettet mod at udnytte de pladser skolen allerede råder over. Der udveksles af og til ledige praktikpladser og elever med andre erhvervsskoler for at holde udenlandske pladser "varme".

Under og efter det udenlandske praktikophold

Skolen gør meget ud af at understrege at eleverne selv har et stort ansvar for at praktikopholdet forløber godt. Eleverne gøres opmærksomme på at de selv skal være udfarende og være med til sikre at de får afvekslende og udfordrende opgaver og et fagligt udbytte. Praktikpladschefen besøger mange af eleverne mens de er i udlandet, for at vurdere kvaliteten af opholdet og holde kontakten til de udenlandske praktikværter.

Kontrakterne med udenlandske arbejdsgivere indgås normalt for en periode mellem to skoleophold. Det faglige og personlige udbytte af det udenlandske praktikophold vurderes når eleven tager på skoleophold i Danmark, og hvis udbyttet er tilfredsstillende, kan det udenlandske praktikophold forlænges hos den samme eller en anden udenlandsk arbejdsgiver. Erfaringerne viser at elever der har gennemført udenlandske praktikophold, er attraktive, og det er normalt let at skaffe dem en dansk praktikaftale når de kommer hjem. Langt de fleste elever som har været i udlandet færdiggør deres uddannelse, men i nogle få tilfælde bliver eleverne efter deres praktikophold tilbudt at blive i udlandet på så attraktive vilkår at de vælger at hoppe fra uddannelsen.

Der er en 24-timers telefonisk hotline hvor eleverne, deres forældre og udenlandske praktikværter kan få fat på praktikpladschefen eller den administrative medarbejder til afklaring af eventuelle problemer.

Udvikling af PIU-ordningen

Skolen vurderer at der er et potentiale for at øge PIU-aktiviteten inden for IT-uddannelserne og de grafiske uddannelser. Generelt er eleverne fra disse uddannelser ældre, og ofte har de en gymnasial baggrund når de begynder deres erhvervsuddannelse, hvilket gør at de er modne og godt rustede sprogligt. Skolen er med i et netværk af grafiske skoler i Danmark som vil gøre et fælles fremstød for at fremme PIU.

Århus Købmandsskole

PIU er et væsentligt indsatsområde

Siden 1999 har Århus Købmandsskole haft sit eget PIU-kontor som i august 2000 sendte de første 14 elever af sted. Skolen har tidligere trukket på PIU-sekretariatet i Silkeborg, men har nu valgt at arbejde selvstændigt med PIU for at få bedre mulighed for at skabe et kontaktnet i udlandet og fastholde viden og internationale erfaringer på skolen.

Der lægges vægt på at PIU skal være et tilbud til elever både med HG- og HHX-baggrund, og at der skal være muligheder for praktikophold i flere europæiske lande. For øjeblikket har skolen elever i Tyskland, Irland, England, Holland og Schweiz.

Skolen har valgt at satse på PIU som et væsentligt indsatsområde i sit internationale arbejde. Der er god opbakning til indsatsen i ledelsen, og der er afsat ressourcer til arbejdet, en projektleder på _ tid og en PIU-koordinator med 400 timer. Derudover er kontaktpersoner (vejledere, klasselærere og sproglærere) på skolens forskellige afdelinger engageret i arbejdet på forskellig vis.

Information og vejledning

Hvert år i august afholdes en række PIU-informationsmøder for elever på de forskellige HHX- og HG-afdelinger. Det understreges at praktikopholdene er et led i en erhvervsuddannelse som eleverne kan vælge helt at gennemføre i udlandet eller færdiggøre med en dansk praktikaftale gennem restlæreforhold.

Efter informationsmøderne kan interesserede elever ansøge om et praktikophold i udlandet; det gør omkring 20-25 elever hvert år.

Dernæst arrangeres et seminar for disse elever hvor skolens LOP-konsulent fortæller om at skrive jobansøgninger og om ansættelsessamtaler. PIU-koordinatorerne gennemfører personlige samtaler med alle. Eleverne skal medbringe et udkast til jobansøgning, og deres ønsker, forventninger og motivation bliver drøftet, og mulighederne præsenteret så eleverne får realistiske forventninger til et udlandsophold. Desuden bidrager lærere og vejledere med vurderinger af eleverne, både hvad angår de faglige forudsætninger og elevernes modenhed og øvrige sociale kompetencer.

Tilmelding til PIU-ophold

Efter samtalerne skal eleverne færdiggøre en jobansøgning og foretage endelig

tilmelding. Eleverne betaler i den forbindelse 1.500 kr i tilmeldingsgebyr og underskriver en aftale med skolen hvor vilkårene for at deltage er præciseret. Gebyrer er indført for at sikre at kun elever der seriøst er interesserede i PIU, melder sig til et ophold i udlandet. Hvis det ikke lykkes at skaffe en relevant praktikplads inden skoleårets afslutning, tilbagebetales tilmeldingsgebyret.

Der gøres meget ud af at understrege at man ikke køber sig en praktikplads ved at tilmelde sig PIU-ordningen. Man får hjælp til at komme i kontakt med udenlandske arbejdsgivere som har elevpladser. Pladsen skal søges ligesom i Danmark, og man skal overbevise arbejdsgiveren om at man er den rette til jobbet.

Skolen sørger for at elevernes ansøgninger bliver sendt til relevante udenlandske arbejdsgivere, og PIU-medarbejderne tager med eleverne til jobsamtaler i udlandet, typisk i foråret.

Hvor tager eleverne hen?

De fleste tager på PIU-ophold i Irland, England og Tyskland, men også enkelte i Holland og Schweiz. Det er både inden for shipping, kontor, en gros- og detailhandel. Antallet af elever har de seneste år svinget mellem 17 og 24, heraf omkring 2/3 med HHX-baggrund.

De fleste tager ét år i udlandet, men en del vælger at fortsætte deres ophold og gennemføre hele praktikuddannelsen ude. Langt størstedelen vælger at færdiggøre deres erhvervsuddannelse. Det gælder også elever som efterfølgende fortsætter i videregående uddannelse.

Det opsøgende arbejde

Arbejdet med at finde praktikpladser varetages af skolens PIU-kontor. En del praktikvirksomheder findes via internettet – andre eksempelvis via oversigter over danske virksomheders datterselskaber i udlandet eller via andre kontakter. Man besøger alle de udenlandske praktiksteder og er i løbende dialog med virksomhederne. De udenlandske virksomheder er generelt tilfredse med de danske elever, og de fleste af praktikpladserne kan derfor genbruges, medmindre konjunktursvingninger eller omstruktureringer gør at virksomhederne nedskærer deres personaleforbrug. Det er sket i flere tilfælde i de seneste år.

Den største efterspørgsel efter praktikpladser er i de engelsktalende lande. En af vanskelighederne ved at udvide PIU i UK er at eleverne næsten kun er interesserede i at komme til London, hvor det er svært at skaffe praktikpladser, fordi London er et trækplaster for unge fra hele verden. Derudover er virksomhederne i UK, modsat i Tyskland, ikke vant til at langtidsplanlægge elevansættelser, og praktikpladser vil i nogle tilfælde være usikre indtil kort tid før PIU-opholdet skal starte. Endelig er det dyrt at leve i London.

- Det er vigtigt at man får skaffet sig et netværk, så man ikke bare sidder og glør fjernsyn i al sin fritid. Min tyske arbejdsgiver hjalp mig ind i en håndboldklub. Der har jeg fået en masse venner og bekendte, og nu har jeg en god hverdag. Jeg er ude med håndboldvennerne, har købt bil og endda også været til oktoberfest.

Morten Bjørslev Kristiansen, murer,
var 11 måneder i Tyskland.

Århus Købmandsskole

Erfaringen viser at der er meget arbejde forbundet med at afstemme elevernes forventninger til de faktiske muligheder. Eleverne er kræsne med hensyn til praktikpladser, og nogle gange er det ikke muligt at besætte ledige praktikpladser med interesserede elever.

Forberedelse af elever

Skolen afholder informationsmøder i juni måned med praktiske anvisninger vedrørende sygesikring, flytning etc. Desuden forberedes eleverne sprogligt og kulturelt inden afrejsen. Der lægges imidlertid vægt på at eleverne selv kan håndtere mange af de praktiske problemstillinger, herunder at finde bolig. Derfor er det vigtigt at de unge er modne og selvstændige, og skolen tilbyder af samme grund kun PIU til elever over 18 år.

Selvom der gøres meget ud af at udvælge unge som er robuste, er der altid nogle elever der har svært ved at stå på egne ben og ikke synes at praktikpladserne lever op til det de havde forventet. I nogle tilfælde skal de have hjælp til at finde en anden praktikplads, i andre tilfælde vælger de at tage hjem i utide. Der bruges mange ressourcer på kontakten til eleverne i udlandet og til deres forældre for at ordne praktiske problemer.

Udstationeringer

Indtil videre har PIU-indsatsen været koncentreret om skoleudsendelser, men der er nu udarbejdet en informationspjece til lokale virksomheder om mulighederne for at udstationere elever, herunder til de mange virksomheder der allerede uddanner elever fra Århus Købmandsskole. Skolen tilbyder at hjælpe de lokale virksomheder med praktiske spørgsmål i forbindelse med udstationering af elever.

Samarbejde om udvikling af PIU

Århus Købmandsskole er interesseret i at samarbejde med andre skoler om at fremskaffe og udbyde praktikpladser i udlandet og udvikle PIU-ordningen i øvrigt, men lægger vægt på at kontakter, viden og erfaringer kan bibeholdes og udvikles på de samarbejdende skoler. En konkret samarbejdsopgave kunne også være opsøgende aktiviteter over for virksomheder, men opgaven er svært at løfte med mindre der tilføres nogle regionale midler der kan anvendes til formålet.